

Sambandsflokkurin
Á Fólkatingi

LÓG & LANDA- SKIL

*Hvussu framtíðartryggja
vit Føroya Politi?*

Fororð

Ein høvuðsuppgáva hjá fólkatingsumboðan Sambandsflokksins er at samstarva við flokkar og ráðharrar um at verja vunnin rættindi og fyrimunir í samstarvinum við Danmark og Grønland.

Grundhugsanin aftanfyri sambandspolitikkin í Fólkatinginum er, at tað er hitt semjusøkjandi samstarvið, ið røkkur longst, og í seinna enda ber tað í sær stabilitet, vælfærd og góð úrslit fyri Føroyar.

Kjarnuvirksemið hjá Sambandsflokkinum á Fólkatingi er grundað á triggjar súlur:

Uttanríkis-, verju- og trygdarpolitikk, tí Føroyar hava ein størri geopolitiskan týðning enn áður og mugu brynja seg at taka avgerðir, ið ávirka trygdina hjá føroyingum.

Gransking, ið gevur eitt sterkari grundarlag at taka upplýstar avgerðir út frá.

Rættarøkið, herundir Føroya Politi og Ákærvaldið, sum er miðdepilin fyri hetta útspæl.

Sambandsflokkurin hevur eina greiða støðu um, at Føroya Politi skal vera felagsmálsøki og henda fortreytin er grundað á stórrakstrarfyrirminir og yvirskipaðu rættartrygdina í Føroyum.

Hetta er orsøkin til, at Sambandsflokkurin á Fólkatingi hevur sum grundsúlu og kjarnuvirksemi at betra um viðurskiftini, sum Føroya Politi virkar undir, umframt at vilja skipa eina fasta legu, har føroyskir og danskir politiskir myndugleikar í felag varða av Føroya Politi.

Anna Falkenberg,
Fólkatingskvinna

Endamálið við hesum útspæli er tvíbýtt:

1

Fyrst og fremst hevur Sambandsflokkurin á Fólkatingi gjøgnum samrøður við Føroya Politi og Ákærvaldið fyrirreikað seg til tær komandi samráðingarnar um fleirársavtaluna fyri politiið, ið fara fram á Fólkatingi.

Sambandsflokkurin á Fólkatingi er partur av samráðingunum, og eitt endamál við hesum arbeiði er tískil at kortleggja okkara raðfestingar til komandi samráðingarnar, soleiðis at leisturin og tørvin hjá Føroya Politi er greiður.

2

Seinna endamálið er at geva okkara boð uppá, hvussu vit framtíðartryggja Føroya Politi, umframt hvussu vit frá føroyskari og danskari politiskari síðu leggja Føroya Politi í eina fasta legu, ið framyvir skal tryggja, at okkara politi ikki er afturúrsgilt.

Verandi karmar

Føroya Politi og Ákærvaldið arbeiða undir øðrvísi treytum enn aðrir myndugleikar í Føroyum. Hetta kemst av, at talan er um eitt felags málsøki. Fyri at lýsa tað í stuttum, merkir felagsmálsøki, at Føroya Politi og Ákærvaldið hoyra undir danska løgmlaráðnum, meðan lógirnar, tey virka undir, eru føroyskar.

Fútin er tann, ið er hægstur í politista hierarkiinum, og sostatt tann, ið fyriskipar arbeiðið hjá politinum – men hinvegin er tað tann føroyska löggávan, sum verður samtykt í Løgtinginum, ið partvis gevur politinum sínar heimildir, meðan heilt fáar verða samtyktar í Fólkinginum.

Ein avbjóðing við hesi skipan er, at tað ikki eru regluligar dagføringar av føroysku lógnum, herundir serliga revsilógini. Mannagongdin við gildisásetingum av lógum á rættarøkinum í Føroyum er, at mann vanliga setir í gildi dansku lógina, tó við móguligum atlitum til føroysk viðurskipti.

Hetta er í sjálvum sær ikki ein avbjóðing, tí flestu lögfrøðingar í Føroyum hava lisið í Danmark og brúka dansku lógirnar sum útgangsstøði, umframt at allar skipanir tengdar at lögfrøðiligum tilfari, sum t.d. avgerðir hjá dómssvaldinum, eru danskar.

Hinvegin kemur avbjóðingin til sjóndar, tá politiska skipanin í Føroyum ikki regluliga viðgerð og ásetir broytingar, tí tá kann føroyska lógin mangla ásetingar um ávís lógarbrot, ið eru revsiverd í Danmark. Dømi kunnu m.a. nevast um vantandi ásetingar í føroysku lógini um “grooming” ella “bandapakkar”¹. Vantandi samstarv millum dansku og føroysku myndugleikarnar kann sostatt elva til, at føroysku lógirnar ikki eru í tráð við broytandi kriminalitetsmyndina.

Politiski myndugleikin í Føroyum hevur onga formliga ávirkan á Føroya Politi ella Ákærvaldið, fyruttan at samtykkja tær lógirnar, sum politiið og Ákærvaldið virka eftir. Hetta skal ikki skiljast út frá einum statsrættarligum sjónarmiði, har valdið er tríbýtt, men heldur á tann hátt, at Løgtingið og Landsstýrið ikki kunnu geva Føroya Politi viðkaðar heimildir, loyvir ella játtanir á eitt nú figgjarlógini.

Tó tykist tað, at samskipti er millum Landsstýrið og dansku stjórnina, har leisturin fyri rættarøkið verður avtalaður. Dømi um hetta er staðseting av nýggja fongslinum í Føroyum, har ein arbeiðsbólkur saman við avvarandi landsstýrismanni tók avgerð um staðsetingina.

Fólkingið hevur eina fasta rættarnevnd, Retsudvalget, har limirnir m.a. hava skyldu at halda seg breitt kunnaðar um viðurskiptini á rættarøkinum. Tá avtalur, sum viðvíkja dómstólunum, politinum ella kriminalforsorgini skulu gerast millum flokkarnar á Fólkingi, so er tað sum útgangsstøði politisku framsøgufólkini í rættarmálum, ið viðgera og samráðast um málini. Sostatt er samstarvið og mannagongdin at tryggja rættarøkið væl grundfest í dansku politisku skipanini.

Í Føroyum hava vit eina Rættarnevnd og í núverandi løtu ein Løgmlaráðharra, ið hava sum høvuðsábyrgd at geva Løgtinginum tilmæli í lógarmálum.

Løgmlaráðharrin og Løgtingið, umvegis Rættarnevndina, hava sostatt ábyrgd av at gera og viðgera tær lógirnar, sum Føroya Politi og Ákærvaldið virka eftir, men, sum áður nevnt, hava tey ikki nakra heimild yvir Føroya Politi – undantikið, tá tað viðvíkir tilbúgving, har politiið hjálpir, tí tilbúgvingarmál eru yvirtikin málsøki.

Hetta merkir sostatt, at tá avtalur um langtíðarfigging av Føroya Politi og Ákærmyndugleikanum skulu gerast, so hava Løgtingið og Landsstýrið onga formliga heimild at ávirka hetta ella krevja serligar tillagingar eftir føroyskum viðurskiptum, tí hesar avtalur verða gjørdar í Fólkinginum.

¹ Aftale om bandepakke IV – Trygge nabolag i hele Danmark

Føroya
PolitiGrønlands
Politi

Støðulýsing av Føroya Polisi

Tað eru 15 løgregludømir í ríkisfelagsskapinum, og Føroya Polisi er eitt løgregludømi. Grundhugsanin hevur verið, at føroyska løgregludømið hevur sama bygnað og førleikar, sum løgregludømin í Danmark, og verður ríkið á sama hátt, sum onnur løgregludømir í danska ríkinum.

Í 2022 vóru umleið 170 fólk í starvi hjá Føroya Polisi. Av teimum eru 113 í starvi sum politistar. Í Føroyum eru fyra politistøðir. Ein í Klaksvík, ein á Tvøroyri, ein á flogvøllinum í Vágum og ein í Havn. Játtanin hjá politinum í 2024 var 115,4 mió.kr.

Fútin er ovasti leiðari í politinum. Undir honum eru triggir leiðarar: Ein sjefpolitiinspektørur, ein fyrisitingarligur leiðari og ein høvuðsákæri, ið er dagligur leiðari fyri Ákærvaldið. Umvegis triggjar súlur kunnu vit vísa á bygnaðin og uppgávubýtið:

Uppgávurnar hjá politinum

Politiið er skipað í tilbúgving og hartil hoyra eisini fyrirbyrging, hundapatrulja, ferðsla, kanningardeild og skipanardeild. Uppgávan hjá politinum er at tryggja lóg og landaskil. Harafturat skal politiið tryggja, at øll mál verða viðgjørd óvildugt og óheft, og samstundis arbeiða soleiðis, at málini ikki taka ov langa tíð at avgreiða.

Uppgávurnar hjá Ákærvaldinum

Høvuðsendamálið hjá ákærvaldinum er at tryggja, at sek verða revsað, og at ósek ikki verða fyrir revsirættarsókn. Hetta verður gjørt í tøttum samstarvi við politiið.

Tey 15 løgregludømin í Ríkisfelagsskapinum:

Uppgávurnar hjá fyrisitingini

Uppgávan hjá fyrisitingini er at skipa leiðsluskrivstovu, umframt starvsfólkadeild og figgjardeild. Harafturat tekur fyrisitingin sær av útgerðarskipanum og borgarataenastum.

Sambandsflokkurin hevur eina greiða støðu um, at Føroya Polisi skal vera felagsmálsøki og hendan fortreytin er grundað á stórrakstrarfyrirminir og yvirskipaðu rættartrygdina í Føroyum.

Avbjóðingar við rættartrygd og at halda lóg og landaskil verða ikki betraðar, um Føroyar avbyrgja seg frá útheiminum – tí útheimurin avbyrgir seg ikki frá Føroyum.

Hetta er orsøkin til, at Sambandsflokkurin á Fólka-tingi hevur sum grundsúlu og kjarnuvirksemi at betra um viðurskiftini, sum Føroya Polisi virkar undir, umframt at vilja skipa eina fasta legu, har føroyskir og danskir politiskir myndugleikar í felag varða av Føroya Polisi.

Kriminalitetsmyndin í Føroyum

Føroya Politi ger á hvørjum ári eina frágreiðing, har tey leggja nýggjastu hagtølini fram um arbeiðið hjá politinum í Føroyum. Við at hyggja at tølunum sæst ein mynd av, hvussu umfatandi kriminaliteturin er í Føroyum.

Frágreiðingin er gjørd á tann hátt, at tøluni eru bygd á fráboðanir, sum politiið hevur móttikið. Hvussu stórir partur av hesum fráboðanum elva til skuldsetingar ella ákæru, sigur frágreiðingin einki um.

Hagtalsfrágreiðingin samanber eisini nakrar fráboðanir í Føroyum við fráboðanir í Danmark og í Grønlandi. Verður hugt at hesum tølunum, so sæst, at á flestum økjum eru færri fráboðanir um brotsverk í Føroyum samanborið við hini londini í ríkisfelagsskapinum.

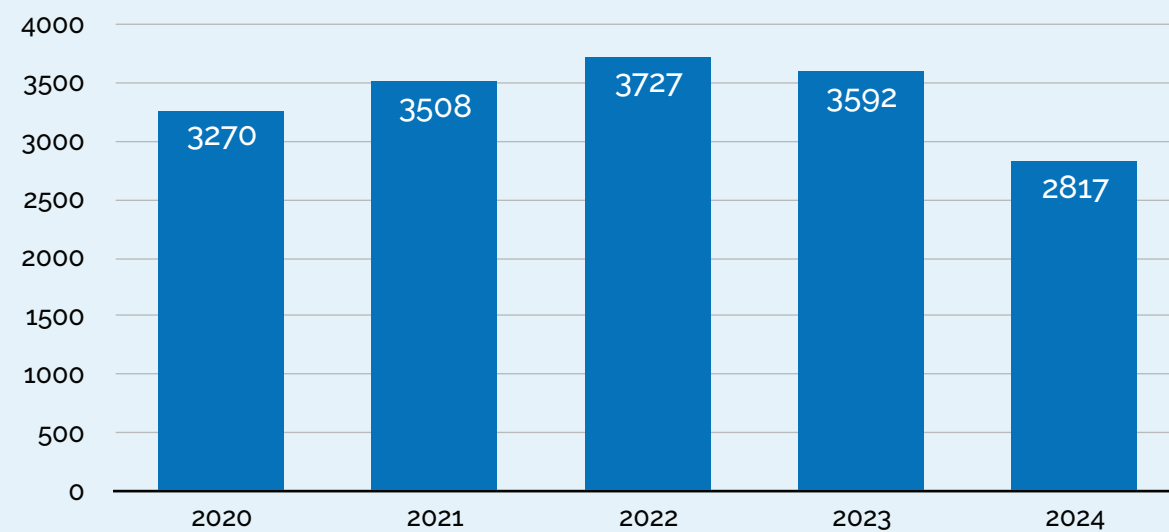
Í hesum útspælinum hyggja vit eftir nøkrum av hagtølunum, sum eru við í nýggjastu frágreiðingini².

Frágreiðingin vísir millum annað, at fráboðanir eftir revsilógini, ferðslulógini og øðrum serlógum eru minkaðar við 14 prosentum frá 2020 til 2024 (Sí mynd 1.1). Frá 2023 til 2024 er talið av fráboðanum minkað við 21 prosentum.

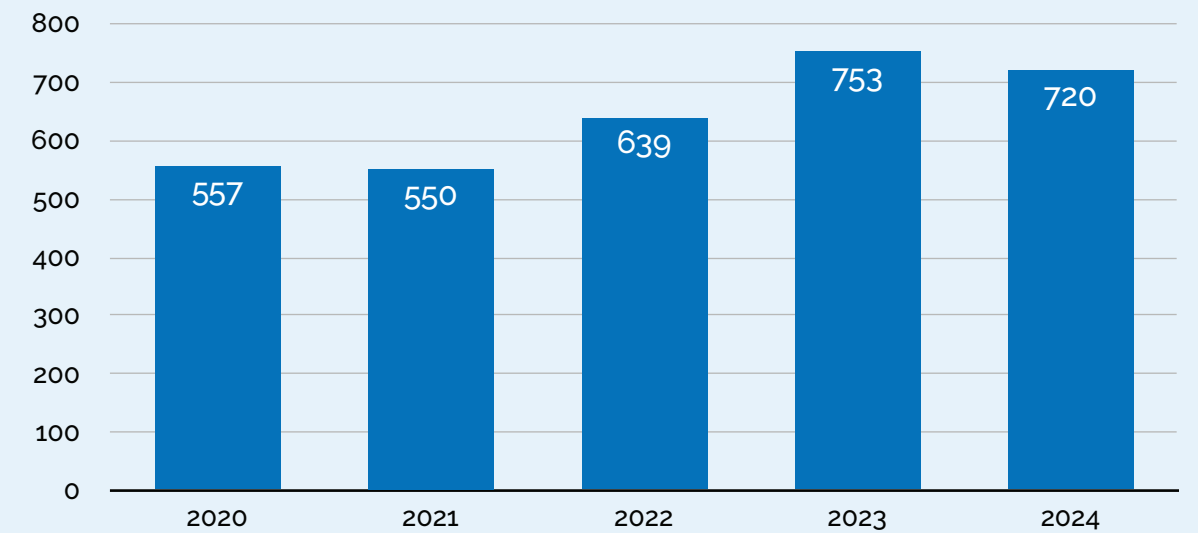
Hóast eina munandi minking av fráboðanum, er talið av fráboðanum um brot á revsilógina vaksið við 29 prosentum frá 2020 til 2024 (Sí mynd 1.2). Her er talan vera um ríkingarbrotssverk, kynslig brotsverk og rúsevnisbrotssverk.

²Føroya Politi – Hagtøl 2024

1.1 Samlað tal av fráboðanum eftir revsilógini, ferðslulógini og øðrum serlógum í tíðarskeiðinum 2020-2024

1.2 Tal av fráboðanum eftir revsilógini í tíðarskeiðinum 2020-2024

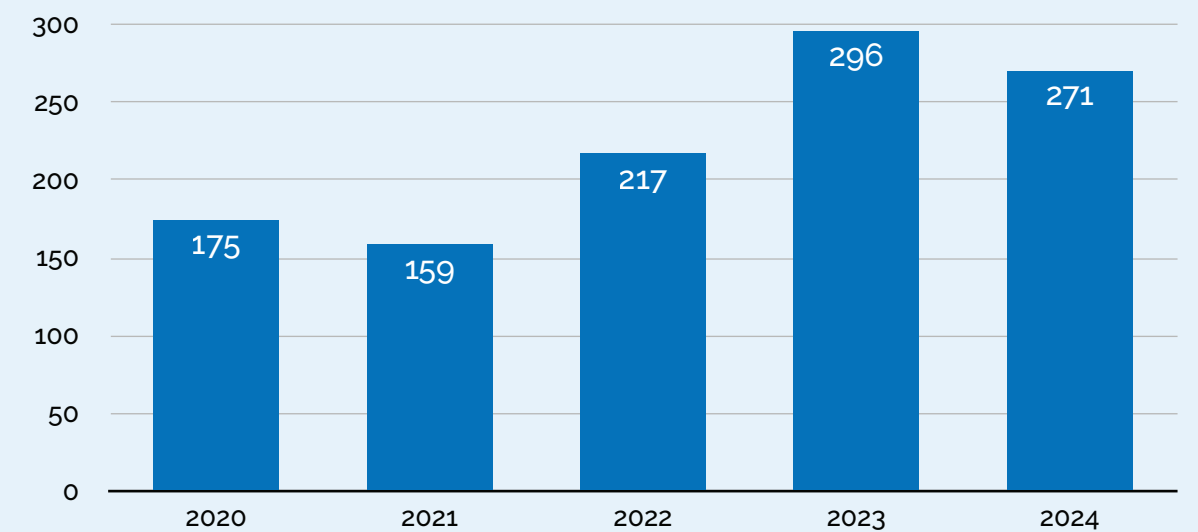

Ríkingarbrotssverk

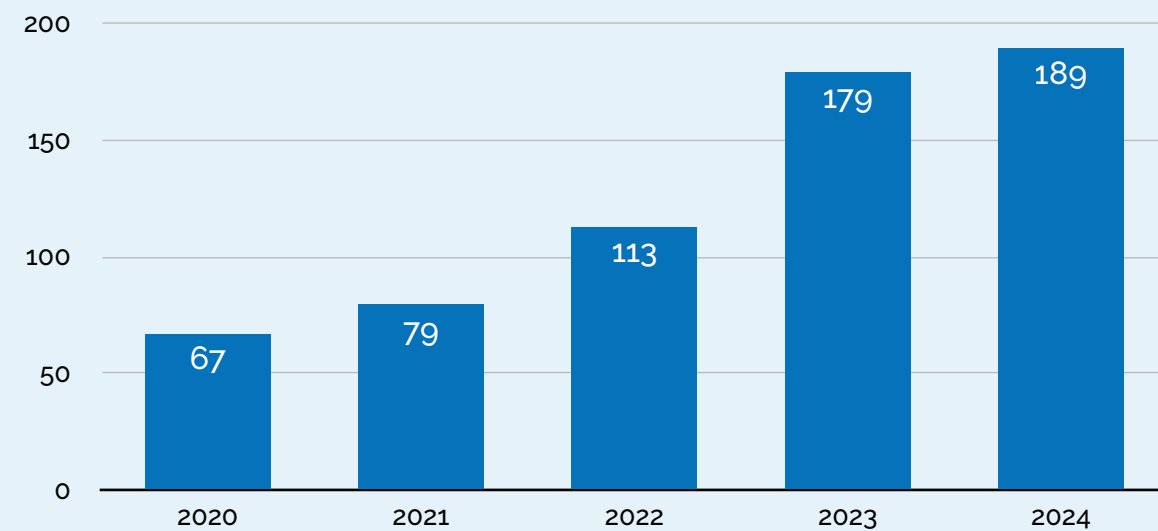
Ríkingarbrotssverk eru felagslýsingin av brotsverkum, ið snúgva seg um pengar, ognir ella ognarlutir. Í hagtalsfrágreiðingini hjá Føroya Politi sæst, at tað støðugt seinastu árin hava verið fleiri fráboðanir,

meðan tað serliga hevur verið ein øking frá 2020 til 2024 (Sí mynd 1.3). Ein triðingur av fráboðanunum um ríkingarbrotssverk í 2024 snýr seg um búskaparlig brotsverk, og ein annar triðingur snýr seg um stuldur.

1.3 Tal av fráboðanum um ríkingarbrotssverk í tíðarskeiðinum 2020-2024

1.4 Tal av fráboðanum um kynslig brotsverk í tíðarskeiðinum 2020-2024

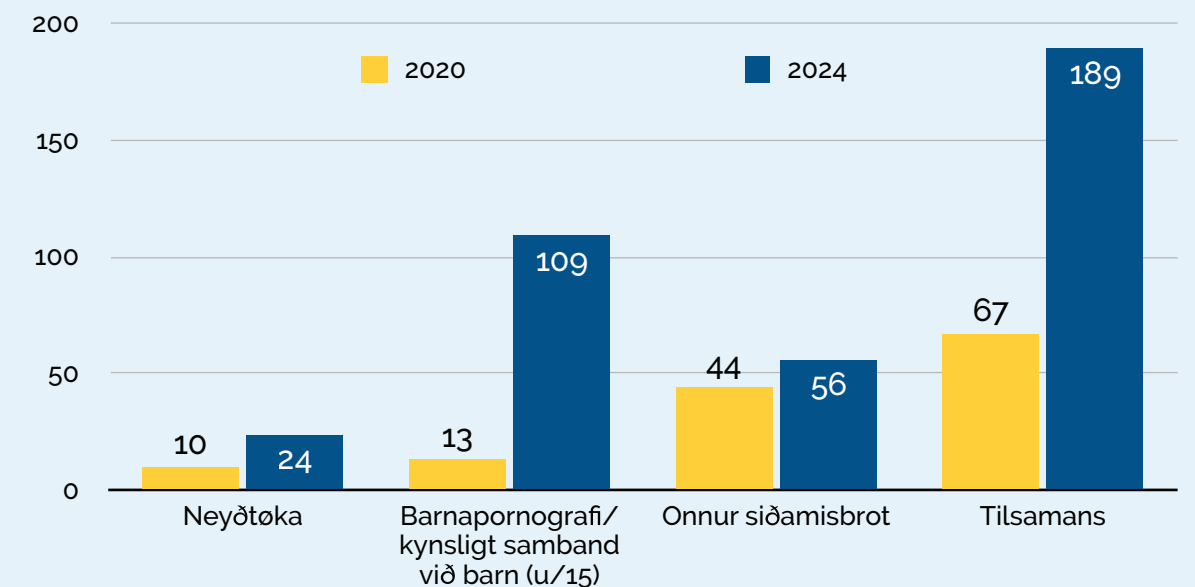
Kynslig brotsverk

Sum sæst á mynd 1.4, fekk poliitið í 2020 67 fráboðanir um kynslig brotsverk, og tað talið var komið uppá 189 í 2024.

Serliga talið av fráboðanum um kynslig brotsverk móti børnum er munandi vaksið síðani 2023, sum sæst í grafi 1.4. Orsøkin er tann, at nógv fleiri fráboðanir um barnaporno verða móttiknar, tí at í februar 2023 byrjar Føroya Politi at fáa fráboðanir frá National Center for Missing and Exploited Children (NCMEC). Hetta er ein almannagagnligur felagskapur óheftur av politiskum myndugleikum, ið sendir Føroya Politi fráboðanir um mógulig brotsverk, sum viðvíkja kynslig brotsverk móti børnum.

Tó er munur á, tá Føroya Politi fær fráboðanir frá NCMEC, og tá hini løgregludømini fáa. Fráboðanir við tilfari, sum ikki verður mett at vera illgrunasamt, verður sílað frá í skipanini hjá teimum donsku løgregludømunum, meðan løgregludømið í Føroyum fær alt tilfarið sendandi samlað. Tískil er arbeidsbyrðan hjá Føroya Politi munandi størri, bæði tá ið talan er um at sila og at viðgera fráboðaninar.

1.5 Sløg av kynsligum brotsverkum í 2020 og 2024 (Tal av fráboðanum)

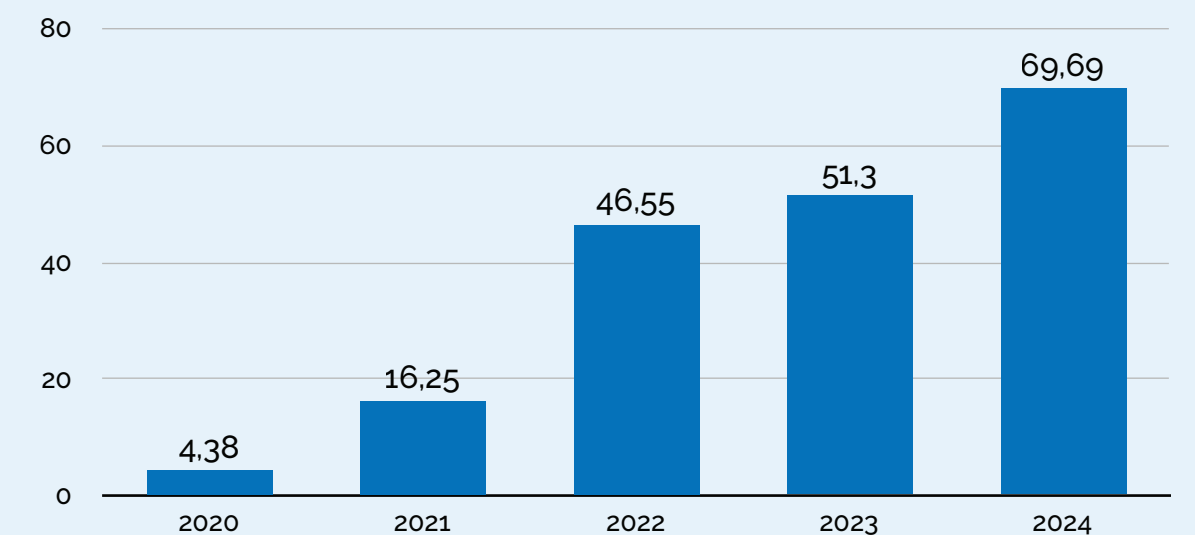

Rúsevnisbrotsverk

Í frágreiðingini hjá politinum verður víst á, rúsevnisbrotsverk hava verið vaksandi seinastu sjei til átta árin, men talið av fráboðanum endurspeglar ikki hesa gongdina. Orsøkin til hetta er, at poliitið, gjøgnum egið kanningararbeiði, hevur lagt hald á størri mongdir av rúsevnum, og tí skulu færri fráboðanir ikki skiljast sum færri brotsverk.

Máluni eru blivin meiri torgreidd og umfatandi at handfara, enn tey áður hava verið. Hetta kemst m.a. av, at Føroya Politi í størri mun upplivir skipaðan kriminalitet, har talgildir pallar og aðrar snildir verða brúktar. Mongdin av hassji, ið hald varð lagt á, vaks serliga í 2022 og í 2024 í mun til undanfarin ár, sum sæst á mynd 1.6.

1.6 Mongd av hassji, ið hald er lagt á í tíðarskeiðinum 2020-2024 (kilogram)

Samanberingar við Danmark og Grønland

Tal av fráboðanum eftir revsilógini pr. 1000 íbúgvar, samanborið við Grønland og Danmark

	Føroyar	Danmark	Grønland
2024	13,2	42,1	69,2
2023	13,8	48,3	79,4
2022	11,8	47,8	76,3
2021	10,3	44,3	83,8

Politiið samanber talið av fráboðanum við tøl úr Danmark og úr Grønlandi. Samanborið við hini londini í Ríkisfelagsskapinum, so er talið av fráboðanum eftir revsilógini pr. 1000 íbúgvar munandi lægri í Føroyum.

Fráboðanir um harðskapsbrotsverk pr. 1000 íbúgvar samanborið við Danmark og Grønland

	Føroyar	Danmark	Grønland
2024	1,8	3,9	19,0
2023	1,9	3,9	22,9
2022	2,4	4,4	21,0
2021	2,4	3,7	25,9

Fráboðanir um harðskapsbrotsverk eru hægstar í Grønlandi og lægstar í Føroyum.

Fráboðanir um kynslig brotsverk pr. 1000 íbúgvar samanborið við Danmark og Grønland

	Føroyar	Danmark	Grønland
2024	3,5	1,4	10,8
2023	3,3	1,8	10,9
2022	2,1	1,8	11,8
2021	1,5	1,5	11,8

Tá talan er um fráboðanir um kynslig brotsverk eru fleiri fráboðanir í Føroyum pr. 1000 íbúgvar enn í Danmark.

Samanumtikið er greitt, at kriminalitetsmyndin er broytt í tann mun, at brotsverk eru vaksandi. Serliga, eru tað ríkingarbrotsverk og kynslig brotsverk, ið eru vaksandi, tá hugt verður eftir fráboðanum, tó sæst út frá hagtølunum, at rúsevnisbrotsverk eisini eru økt seinastu árin.

Føroyingar hava álit á Føroya Politi

Sum partur av fyrireikingararbeiðinum til hetta útspæl, so hevur Sambandsflokkurin á Fólkingi umbið eina spurnarkanning, sum Spyr.fo hevur gjørt, har viðkomandi spurningar um Føroya Politi og kriminalitetsmyndina verða settir.

Endamálið við at hava eina spurnarkanning við í útspælinum, er fyri at kanna, um samsvar er imillum tað, ið Føroya Politi metir vera neyðugt, og tað, sum føroyski borgarin upplivir.

Í hesum parti verður dentur lagdur á at greina tey svar, ið eru frá spurnarkanningini, umframt at samanbera við eina nøgdemiskanning, ið danska løgmlaráðið gav út í 2025, sum tekur støði í borgarum, ið hava verið útsettir fyri brotsverkum.

Í hesum sambandi er spurnarkanning gjord fyri at kanna, hvussu fólkið í Føroyum upplivir løgregluna og trygggleika í samfelagnum sum heild.

Úrslitið visir, at meirlutin kennir seg tryggan sum heild í føroyska samfelagnum. 81% kenna seg tryggan ella sera tryggan, meðan 9% kenna seg ótryggan ella sera ótryggan.

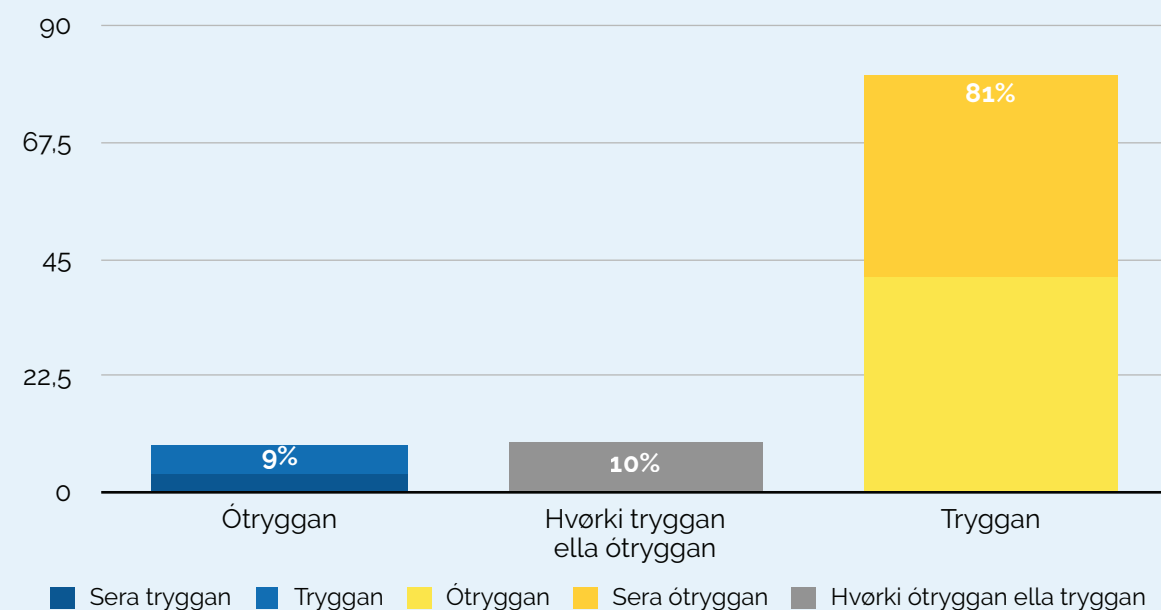
Tá spurt verður, hvar fólkið kenna seg mest ótryggan, vísa tey á náttarlívið og alnetið. Hetta bendir á, at hóast samfelagið sum heild verður mettt at vera trygt, eru ávís umhvørvi – serliga umhvørvi við nógvum sosialum virksemi - sum kennast meira ótrygg. Tó skal sigast, at bert áleið ein fjórðingur, kennir seg beinleiðis ótryggan á alnetinum, tá tey verða spurð.

Tá fólkið verður spurð, hvørja kenslu tey hava av kriminalitetinum í Føroyum, so svara tey flestu, at kriminaliteturin er øktur seinastu árin. Ávíkavist 43% og 39% siga kriminalitetin verða øktan nógv ella sera nógv seinastu árin. Sostatt er tað ein sterk kensla av, at kriminalitetur er ein vaksandi trupulleiki í Føroyum, sum partvist eisini endurspeglast av hagtolunum frá Føroya Politi, sum eru lýst í fyrri pørtunum av hesum útspælinum. Hóast hetta, er álit á løgregluna stórt, tí 54% hava stórt ella sera stórt álit á løgregluna.

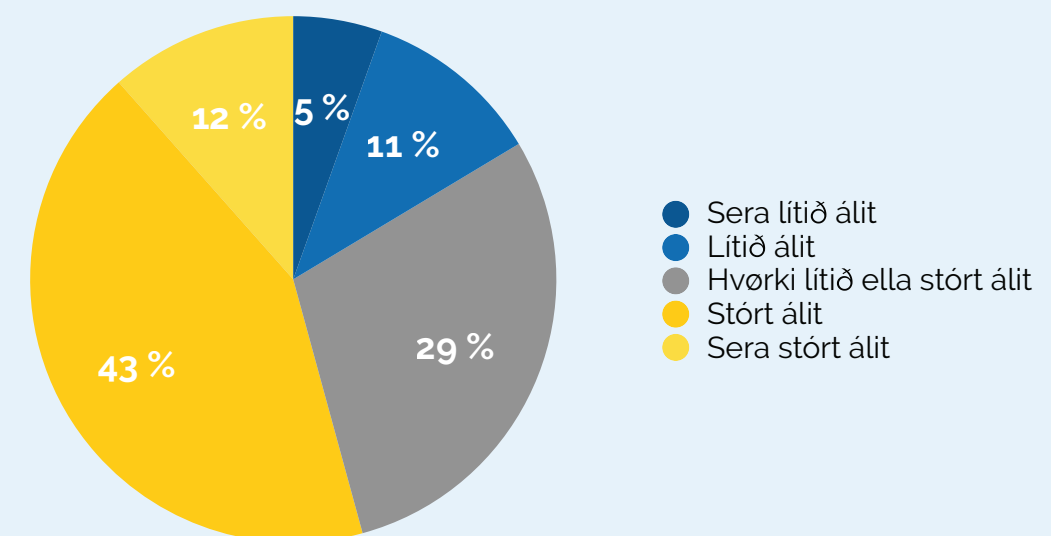
Fólkið meta, at løgreglan er før fyri at halda lóg og landaskil í Føroyum. Tá fólkið verður spurð, hvørji brotsverk løgreglan eigur at raðfesta, svara tey flestu, at rúsevnmál skulu hava hægstu raðfesting. Næst eru siðamisbrot og harðskapsmál. Tað vil siga, at fólkið raðfesta rúsevnis-, siðamisbrots- og harðskapsmál hægri enn eitt nú cyberkriminalitet, økonomiskan kriminalitet og ferðslutrygd.

Áleið helvtin av teimum spurdu hava havt beinleiðis samband við løgregluna. Av hesum lýsa 53% upplivingina sum positiva ella sera positiva.

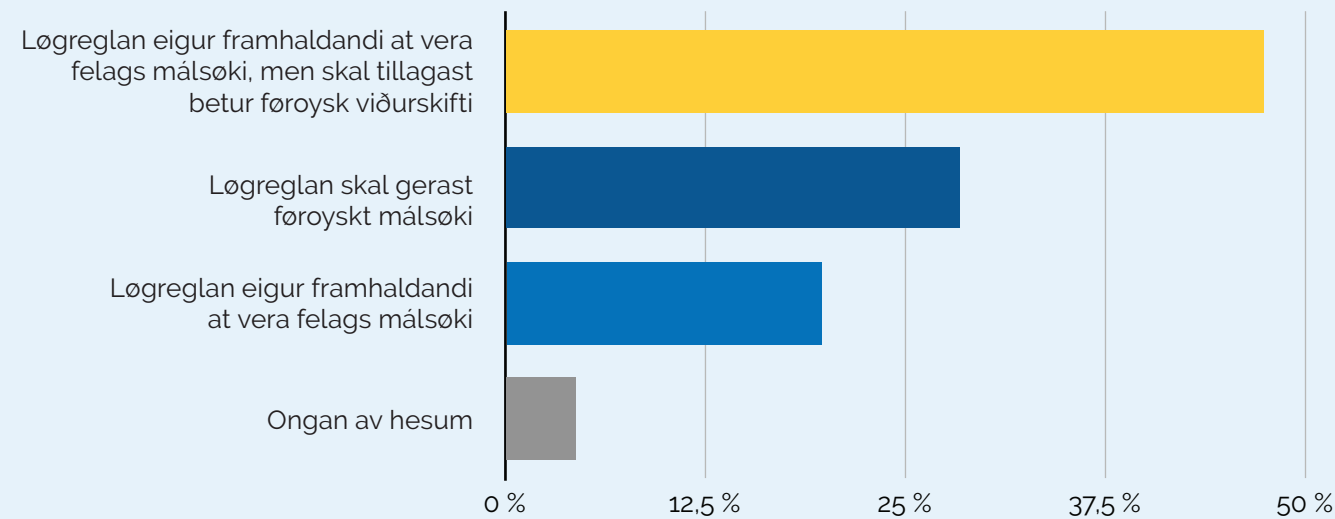
2.1 Hvussu tryggan kennir tú teg sum heild í føroyska samfelagnum?

2.2 Hvussu stórt álit hevur tú sum heild á Føroya Politi?

2.3 Hvørjum av hesum útsagnum tekur tú undir við?

Ein sera stórir meirluti ynskja, at løgreglan framhaldandi skal vera felags málsøki. 67% vilja, at Føroya Politi framvegis skal vera felagsmálsøki.

Tó siga 47% av hesum, at politiið skal vera betur tillagað føroysk viðurskipti. 28% vilja, at løgreglan skal gerast føroyskt málsøki.

Danska lögmláráðið kom í 2025 við eini nøgdsemskanning, sum hevði til endamáls at kanna nøgdsemi hjá borgarum, sum høvdu verið úti fyri brotsverkum ímillum árin 2021 og 2023³.

Kanningin fevndi um Danmark, Grønland og Føroyar, og spurdi borgarar, hvussu teir mettu, at politiið hevði handfarið sína sak. 75% av borgarunum, ið vóru við í kanningini, søgdu seg vera nøgdar ella sera nøgdar við handfaringina av síni sak.

Grundað á spurnarkanningina, ið Sambandsflokkurin á Fólkatíngi hevur umbíðið, so kann sigast, at føroyingar sum heild kenna seg tryggja og hava álit á Føroya Politi. Umframt hetta, kann vístast til nøgdsemskanningina hjá danska lögmláráðnum, ið vísir, at føroyingar kenna seg nøgdar við handfaringarnar av sínum sakum.

Viðmerkja skal tó, at føroyski borgarin upplivir, at kriminaliteturin er vaksandi. Ein greiður meirluti vil, at Føroya Politi framvegis skal vera felagsmálsøki, men at politiið í størri mun skal tillagast føroysk viðurskipti.

³Kriminalitetsramte borgeres tilfredshed med politiet: En undersøgelse i Danmark, Grønland og på Færøerne

Avbjóðingar

Tá ið kriminalitetsmyndin í Føroyum stóðugt er undir broyting við alsamt fleiri fráboðanum um brot á revsilógina, er neyðugt at kanna, hvørjar avbjóðingar gera seg galdandi hjá Føroya Politi. Tiskil kortleggja vit nakrar átroðkandi avbjóðingar hjá Føroya Politi, so at vit ítøkiliga kunnu koma við einum boði uppá, hvussu politiið skal framtíðartryggjast.

Vit hava fingið innlit í avbjóðingarnar umvegis samrøður við starvsfólk og leiðslu í Føroya Politi. Hesar samrøður vórðu hildnar í mars 2025. Umframt hetta, taka vit stóði í málum, sum longu eru og hava verið partur av fólkatingsarbeiðinum hjá Sambandsflokkinum á Fólkatíngi. Í nøkrum førum er talan um lágpraktisk viðurskiftir, sum vit hava noterað okkum og hava við til samráðingar, men sum ikki ávirka bygnaðin í Føroya Politi ella verða loyst á politiskum stigi.

Tær avbjóðingar, sum vit hava valt at varpa ljós á, eru eisini viðurskifti, sum starvsfólkini, ið vit hava tosað við, nevna óheft av hvørjum øðrum og sum ganga aftur í samrøðunum.

Í høvuðsheitum eru avbjóðingarnar hjá Føroya Politi hesar:

1. Vantandi játtan og viðbøtur til tess at seta fleiri starvsfólk, ið fevna um politistar, serfrøðingar og ákærar, umframt vantandi tøknilig útgerð og EAE-deild.
2. Vantandi heimildir hjá rikismyndugleikunum í Føroyum at fáa atgongd til ávísar skipanir, herundir POL-INTEL, umframt samskipan av talgildu pallunum hjá føroysku og donsku myndugleikunum.

Ov fá starvsfólk

Ein afturvendandi avbjóðing hjá Føroya Politi er, at tey kenna seg sperd. Orsøkin til hetta er, at tey kenna seg ov illa mannað í mun til politistar til politiarbeiðið, men eisini um vantandi serfrøðingar við serkunnleika at viðgera fráboðanir og politimál um til dómis hvítvasking, økonomiskan kriminalitet og siðamisbrot.

Ov fáir ákærar

Í dag starvast tveir fulltrúar og ein høvuðsákæri hjá Ákæruvaldinum. At hava fáar ákærar kann gera Ákæruvaldið sárbaert, tí ofta eru arbeiðsuppgávurnar ov umfatandi til bert triggjar ákærar.

Til dómis, um tvey ella fleiri revsimál skulu viðgerast í rættinum, so er eingin tøkur at skjalføra mál. Lønarlagið hjá ákærunum er somuleiðis ein avbjóðing, tí ákærnir eru settir eftir donskum sáttmála, men arbeiða og virka í Føroyum. Hetta ger, at tað ikki neyðturviliga er javnvág millum lønar- og príshækkingar, tí gerandisvørur eru dýrari í Føroyar enn í Danmark. Fyri at bota um hesa avbjóðing, so veitir danski myndugleikin eitt Færøtillæg, sum er ein eyka viðbót til starvsfólk arbeiðandi hjá rikismyndugleikunum í Føroyum.

Ákæruvaldið er ikki umfatað av hesi serskipan, hóast øll onnur starvsfólk hjá rikismyndugleikunum í Føroyum eru. Hendan avbjóðingin metist at vera orsøk til, at tað er torført hjá Ákæruvaldinum at seta fólk í starv.

Um vit samanbera Føroyar við Bornholm, so er ójavnt lutfall, tí ákæruvaldið í Bornholm hevur sjei ákærar settar til 43.000 íbúgvar, meðan triggir ákærar eru settir til 55.000 íbúgvar í Føroyum⁴.

Manglandi EAE-deild

Føroya Politi hevur í dag eina OPA-deild (Operativ Planlægning og Analyse), sum í høvuðsheitum umsitur fyrireikingararbeiði í samband við størri fráboðaðar og ófráboðaðar hendingar í samfelagnum.

Ein EAE-deild (Efterretning- og Analyseenhed) umsitir eina rúgvu av uppgávum innan fregnar- virkseimi, millum annað kanningararbeiði um ófullfíggaðar upplýsingar, sum kunnu bliva til politimál.

Ein EAE-deild bleiv stovnað í Danmark fyri at styðja uppundir einari OPA-deild og fregnarvirksemið í politinum sum heild, men hetta er ikki gjørt í Føroyum enn. Starvsfólk á fleiri kanningarardeildum í Føroya Politi uppliva, at fregnar- og greiningararbeiði fyllir ov nógv í dagliga arbeiðinum, og átti heldur at verið skipað í einari EAE-deild fyri at lætta um tungu arbeiðsbyrðuna.

⁴Bornholms Politi | Anklagemyndigheden

KT-manglar

POL-INTEL

Ein onnur KT-skipan, sum Føroya Polisi ikki hevur atgongd til, er POL-INTEL. POL-INTEL er ein talgildur pallur, sum við hjálp av algorytmum analyserar dátur, sum politiið hevur innheintað. Hetta ger fyriryrgjandi arbeiðið hjá politinum munandi smidligari, tí mann hevur møguleika at samanbera og analysera allar upplýsingar, herundir persónsupplýsingar, sum áður hava verið staðbundnar í ávísu skrásetingar-yvirlitum.

Sambandsflokkurin á Fólkingi hevur í fleiri forum heitt á danska løgmálaráðið um at seta POL-INTEL í verk fyri Føroya Polisi, tí vit meta tað vera eitt amboð, tey hava tørv á, men avbjóðingin tykist vera meiri lógarteknisk enn vanligt. Trupulleikin stendst m.a. av, at Føroyar ikki eru limir í ES. ES-Kommissiónin hevur tó møguleika at avgerða, um eitt land uttanfyri ES kann góðtakast sum trygt triðjaland í dátuverndarhøpi.

Ein slík avgerð er tikin um Føroyar, ið góðkennir føroyskar myndugleikar sum trygt triðjaland - men hendan avgerðin fevnir ikki um ríkismyndugleikarnar í Føroyum. Hetta merkir, at ríkismyndugleikarnir í Føroyum mugu fyrst verða umfataðir av trygdar-góðkenningini, áðrenn POL-INTEL kann setast í verk í Føroyum⁵.

Danska løgmálaráðið arbeiðir við málinum og leisturin við at deila upplýsingar við føroysku myndugleikarnar er gjørdur smidligari. Væntast kann, at full implementering av POL-INTEL í Føroyum fer at taka longri tíð.

POLSAS

Føroya Polisi er afturúrsligt á fleiri økjum, um saman-borið verður við Danmark. Her er serliga talan um eina talgilda viðgerðarskipan fyri politimál, POLSAS, sum løgregludømini í Danmark hava brúkt í fleiri ár. POLSAS-skipanin ger tað gjørligt at viðgera og skjalprógva politimál talgilt, umframt at hon t.d. eisini ger tað møguligt hjá politinum at stundisliga útskriva bøtur. Hetta ber ikki til hjá Føroya Polisi, tí POLSAS enn ikki er sett í verk í Føroyum, og sostatt mugu politistarnir biðja við at útskriva eitt nú bøtur, fyrr enn teir eru komnir á politistøðina. Hetta er við til at gera arbeidsgongdina í Føroyum tyngri. Hóast POLSAS ikki verður brúkt í Føroyum, hevur Sambandsflokkurin á Fólkingi fingið upplýst frá danska løgmálaráðnum, at POLSAS er endaliga sett í verk fyri Føroya Polisi í 2025⁶.

NCMEC

Sum áður nevnt, fær Føroya Polisi ikki somu fráboðanir frá NCMEC, sum hini løgregludømini fáa. Fráboðanir við tilfari, sum ikki verður mettt at vera illgrunasamt, verður sílað frá í skipanini hjá teimum donsku løgregludømunum, meðan løgregludømið í Føroyum fær alt tilfarið sendandi samlað. Hetta merkir, at alt tilfar, ið opinlýst ikki umfatar brotsverk móti børnum, verður sílað og sparir sera nógva orku og tíð hjá politistunum. Afturat hesum, so uppliva starvsfólk hjá Føroya Polisi, at ov fá fólk eru til at umsita fráboðanirnar, sum verða skrásettar.

Manglandi samskipan av talgildum pallum

Tað er ein avbjóðing, at talgildu skipanirnar í Føroyum og Danmark ikki tosa saman. Talgildu Føroyar hava ment sera góðar skipanir, ið betra um talgildu tænastrarnar hjá føroyska borgaranum, men Føroya Polisi er tengt av skipanum hjá donsku myndugleikunum, sum ikki kunnu samskifta við føroyska talgilda infrakervið. Hetta ger arbeiðið millum føroysku og donsku myndugleikarnar torskildari. Til dømis hevur Føroya Rættur ikki atgongd at senda brøv umvegis MínBoks ella hjá borgarum at melda politimál talgilt.

Aðrar avbjóðingar

Fyri at nevna lágpraktiskar avbjóðingar, ið munandi høvdu bøtt um gerandisarbeðið hjá Føroya Polisi, so kunnu fylgjandi avbjóðingar nevast:

- Serstakur servari, har tilfar um barnaporno verður goymt. Hetta hevur mann í løgregludømunum í Danmark og Grønlandi, men ikki í Føroyum.
- Nýggj samskiftisútgerð, tí núverandi útgerð, Kimaradio, sum politistarnir nýta at samskifta sínámillum, er óstöðug.
- Vantandi útgerð til virknari nýtslu av avlurtingarpakkanum.

⁵FÆU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 31: Besvarelse af spørgsmål nr. 31 (Alm. del) fra Folketingets Færøudvalget

⁶Redegørelse nr. R 15, Folketinget 2024-25, Redegørelse om rigsfællesskabet 2025 (Skriftlig redegørelse)

Loysnir

Broytta kriminalitetsmyndin í Føroyum krevur broytingar og betringar í arbeiðsháttinum hjá Føroya Politi. Um hetta skal gerast á skynsaman hátt, so er tørvur á at raðfesta tær átroðkandi avbjóðingarnar, sum eru lýstar í undanfarna parti.

Sambandsflokkurin á Fólkingi leggur upp til fylgjandi raðfestingar, ið skulu vera til komandi samráðingar um fleirársavtaluna fyri politiið og Ákærvaldið. Umframt hetta, koma vit við einum boði uppá, hvussu samstarvið millum føroysku og donsku politisku myndugleikarnar kann skipast til frama fyri eina framtíðartrygging og samtiðargerd av Føroya Politi.

Hesar raðfestingar eru grundaðar á innlit, eygleiðingar og samstarv við avvarandi myndugleikar innan rættarøkið. Tó skal viðmerkjast, at Sambandsflokkurin virðir sjálvsavgerðarrættin hjá Føroya Politi, og hóast flokkurin sum høvuðsraðfesting leggur upp til størri játtan til Føroya Politi, so er tað stovnurin sjálvur, ið avgerð, hvørjar figgjarligar raðfestingar verða gjørdar.

Størri játtan til Føroya Politi

Tørvur er á størri játtan til Føroya Politi, soleiðis at fleiri politistar kunnu setast í starv. Hetta bæði fyri at nøkta tørvir, ið eru umfataðir av dagliga politi arbeiðinum, men eisini fyri at tryggja, at tað dagliga arbeiðið ikki gongur útyvir kanningararbeiðið ella verður ávirkað av sjúku, farloyvi o.ø. Umframt politistar, er eisini neyðugt við serfrøðingum, serliga til økta økonomiska kriminalitetin. Hetta inniber t.d. starvssetan av grannskoðarum ella øðrum, ið hava serligan kunnleika.

Ákærvaldið skal somuleiðis uppraðfestast, tí fløskuhálsar uppstanda, um politiið megnar at avgreiða fleiri mál, meðan talið av ákærum er tað sama. Fyri at trýstið ikki skal gerast ov stórt hjá Ákærvaldinum, er tiskil neyðugt við fleiri ákærum, umframt at serliga viðbótin skal fevna um ákærar, so starvið verður meiri tiltalandi.

Ein EAE deild skal setast á stovn fyri at stuðla uppundir arbeiðinum hjá OPA-deildini, tí hetta fer at gagna samlaða arbeiðinum hjá politinum m.a. við at skipa eitt betri fregnar- og kanningarvirksemi, ið allar deildir hjá Føroya Politi fáa ágóðan av.

KT-raðfestingar

Innan KT-økið eiga raðfestingar at verða gjørdar, ið fevna um fylgjandi:

- Íverksetan av POL-INTEL og fullfíggjan av POL-SAS, sum fer at professionalisera arbeiðið hjá Føroya Politi munandi. Neyðugar heimildir skulu tiskil fáast til vega til tess at ríkismyndugleikarnir í Føroyum fáa støðu sum trygt triðjaland, og skipanir sum POLSAS skulu kunnu samskifta við føroyskar skipanir sum t.d. MinBoks.
- Innkeyp av KT-útgørd, herundir samskiftisútgørd.
- NCMEC sílar óviðkomandi tilfar frá fyri at lætta um arbeiðsbyrðuna hjá Føroya Politi og eitt starvsfólk verður sett burturav at viðgera fráboðanir.
- Samskipan av talgildu pallunum hjá føroysku og donsku myndugleikunum.

Føroyski leikluturin

Hóast føroyski politiski myndugleikin hevur avmarkaða ávirkan á føroyska rættarøkið, herundir Føroya Polisi, so eigur hann at gera sína ávirkan galdandi fyri at betra um viðurskiftini hjá Føroya Polisi.

Føroyski politiski myndugleikin hevur møguleika at ávirka samráðingarnar, ið eru í Fólkatínginum, hetta serliga við at nýta tey tvey føroyskt valdu fólkatíngsumboðini. Virðiliga samstarvið, ið hevur verið millum Føroyar og Danmark í fleiri málum, hóast ikki yvirtíkin, er eitt greitt dømi uppá, at tað er møguleiki hjá føroyskum politiskum myndugleikum at ávirka viðurskifti, ið viðkoma Føroyum. Hetta hevur verið at síggja í t.d. verjusamráðingunum, har Landsstýrið hevur havt møguleika at gera sína ávirkan galdandi, men hevur valt at lata vera.

Ein háttur, ið kann tryggja raðfesting av felagsmálsøkjum frá føroyskari síðu, er at smíða lógir ella gera kunngerðir, ið siga, at lögmaður hevur ábyrgd at tryggja eftirlit og nøktandi raðfesting av felagsmálsøkjum, antin við sjálvur at umsita tey ella við at skipa tey í fasta legu í onnur málaráð. Hendan ábyrgd inniber m.a. at avvarandi ábyrgdarhavari tryggjar føroyska politiska ávirkan á eitt nú politiskar samráðingar, ið beinleiðis umfata viðkomandi málsøki, til tess at tryggja, at føroyskir stovnar undir donskum myndugleikum verða raðfestir.

Ein leistur, har Føroya Polisi samskiftir við føroyska politiska myndugleikan, ið síðan samskiftir við fólkatíngslimirnir, ið síðan luttaka til samráðingar, hevði skapt eina greiða reyða linju og fingið veruliga ávirkan.

Tað er greitt frá kanningunum, vit hava gjørt, at føroyski borgarin ikki ynskir eina yvirtøku av rættarøkinum – og tí skal ikki arbeiðast viðari við hesum. Heldur vil Sambandsflokkurin arbeiða innan verandi karmar og finna loysnir har.

Føroyski politiski myndugleikin má ikki síggja forðingar, men heldur síggja møguleikar, tá tað viðvíkur ávirkan á felagsmálsøkum. At ikki gera nakað er eitt aktivt val, men neyvan eitt, ið gagnar føroyingum. Tískil verður eggjað til, at verandi politiskir flokkar gera ein felagsleist, ið kann framtíðartryggja raðfestingina av Føroya Polisi.

Uppskot til leist:

Føroya Polisi

Føroyskir myndugleikar

Føroysku fólkatíngslimirnir

Samráðingar

Úrslit

Samanumtøka

Føroya Polisi og Ákærvaldið eru í serstøðu sum felagsmálsøki, tí tann formella ábyrgdin er undir danska løgmláráðnum, meðan lógirnar, ið tey virka undir, verða gjørdar í Løgtinginum. Hetta kann elva til praktiskar avbjóðingar, tá lógir ikki verða dagfórdar, umframt ta avbjóðing, at Løgtingið og Landsstýrið hava avmarkaða ávirkan á leistin hjá Føroya Polisi.

Føroyski borgarin hevur álit á Føroya Polisi, men metir samstundis, at brotsverk eru vaksandi í Føroyum, sum eisini er í tráð við hagtølini frá Føroya Polisi. Vaksandi brotsverk, sum í stóran mun eru knýtt at talgilda økinum, herundir barnapornografi og økonomiskur kriminalitetur, gera uppgávurnar hjá Føroya Polisi meiri tíðarkrevjandi og torskildar, tí tørvur er á ávisari serfrøði og útgerð til hesar uppgávur.

Sambandsflokkurin leggur tí upp til, at man til komandi fleirárssamráðingar um politiið raðfestir størri játtan til Føroya Polisi. Hetta fyr, at man kann seta fleiri starvsfólk, bæði til at reka gerandisuppgávur sum politistur og til uppgávur, ið krevja serligan kunnleika sum t.d. økonomiskan kriminalitet. Samstundis er neyðugt við raðfesting av KT-økinum, soleiðis at Føroya Polisi hevur neyðugu arbeiðs- amboðini til broyttu kriminalitetsmyndina.

Ákærvaldið skal somuleiðis raðfestast, tí fløsku- hálsar uppstanda, um politiið megnar at avgreiða fleiri sakir, meðan talið av ákærum er tað sama. Fyri at trýstið ikki skal gerast ov stórt hjá Ákærvaldinum, er tiskil neyðugt við fleiri ákærum, umframt eitt betri lønarlag og viðbøtur, so starvið verður meiri tiltalandi.

Føroyski politiski myndugleikin hevur møguleika at ávirka samráðingarnar, ið eru í Fólkatunginum, hetta serliga við at nýta tey tvey føroyskt valdu fólkatings- umboðini. Ein leitur, har Føroya Polisi samskiftir við føroyska politiska myndugleikan, ið síðan samskiftir við fólkatingslimirnar, ið síðan luttaka til samráðingar, hevði skapt eina greiða reyða linju og fingið veruliga ávirkan.

Tað er greitt, at føroyingar ynskja at varðveita Føroya Polisi sum felagsmálsøki, og tí vil Sambandsflokkurin arbeiða innan verandi karmar og finna loysnir har, sum m.a. áleggur landstýrinum eina skyldu at raðfesta stovnin, so hann verður framtíðartryggjaður og tíðarhóskandi.

Sambandsflokkurin
Á Fólkatingi

